Хотугу норуот оло5ун сырдатааччы - Степан Егорович Дадаскинов

Саха литературатыгар ураты көрүүлэрдээх, туспа суоллаах-иистээх суруйааччылартан биирдэстэрэ Саха АССР культуратын үтүөлээх үлэһитэ, поэт, прозаик Степан Егорович Дадаскинов буолар. Кини 1933 сыллаахха Үөһээ Бүлүү улууһугар II-с Боотулуу нэһилиэгэр күн сирин көрбүтэ.

Степан Егорович литература5а хомо5ой тыллаах поэт быһыытынан киирбитэ. Ордук студенныыр сылларыгар республика хаһыаттарыгар аата-суола элбэхтик ахтыллан, аа5ааччы киэҥ араҥатыгар биллэн барбыта. Ол түмүгэр «Бүлүү долгуннара» диэн хоһооннорун бастакы хомуурунньуга 1964 сыллаахха күн сирин көрбүтэ. Бу дьо5ус кинигэ Степан Егоровичка литература киэҥ эйгэтигэр киирэригэр куорсун анньыбыта. Мантан сиэттэрэн араас жанрга суруллубут биирдэн биир интэриэһинэй кинигэлэр тахсыбыттара.

Степан Дадаскинов айар үлэтигэр хоту омуктар олохторо-дьаһахтара сүрүн миэстэни ылар. Ол курдук кини «Кубалаах күөл» кинигэтэ 1977 сыллаахха тахсыбыта. Автор бу үлэтин «Хотугу хоһуун до5отторбор аныыбын» диэн эпиграфтан са5алыыр. Кинигэ5э барыта 34 хотугу тема5а анаммыт хоһоон, поэма киирбит.

1961 сыллаахха Дьокуускайга көһөн кэлэн баран, биэнсийэ5э тахсыар диэри, 40-ча сыл устата, өрөспүүбүлүкэ араадьыйатыгар үлэлээбитэ, хоту а5ыйах ахсааннаах омуктар олохторун дьаһахтарын, ситиһиилэрин-кыһал5аларын билиһиннэрэр "Геван" диэн биэриини төрүттээн, редакциятын корреспонденынан, режиссерынан, отделын сэбиэдиссэйинэн үлэлээбитэ. Элбэх сыллар усталарыгар хоту норуоттар олохторун сырдатыыга үгүс биэриилэри оҥорбута, онон кинилэр кыһал5аларын быһаарыыга, социальнай, экономическай сайдыыларыгар улахан кылааты киллэрбитэ. Биэриилэрэ 90-с сыллар саҕаланыыларыттан эбээн, эбэҥки,

дьүкээбил, саха уонна нуучча тылларынан тахсаллар. Бу биэриилэргэ хоту аҕыйах ахсааннаах омуктарын тылларын уонна культууралларын харыстааһыҥҥа уонна сайыннарыыга аналлаах боппуруостар көтөҕүллэллэр. Холобур таҥас тигиитин, ас астааһынын уратылара. Бу эрэдээксийэ үлэтин түмүгэр НКИК «Саха» фондатыгар ханна да атын сиргэ суох туундара культуратын матырыйааллара хомуллан сыталлар. Бу хоту омуктар тустарынан биэрии редакторынан, отдел сэбиэдиссэйинэн оло5ун тиһэх күннэригэр диэри үлэлээбитэ.

"Мин хотугу тиитим", "Анаабыр муора5а устар", курдук ырыалара Саха сирин устун киэҥник тар5аммыттара. Прозаик быһыытынан, о5олорго аналлаах кэпсээннэрэ хрестоматияларга киирбиттэрэ, "Эргиллии" диэн 4 кинигэлээх улахан эпическэй романыгар XX үйэ бүтүүтүгэр хоту дьоннор олохторо ымпыктаан-чымпыктаан, уус-уран өттүнэн итэ5этиилээхтик көрдөрүллүбүтэ.

Степан Егорович хоту улууска үлэлээн, дьонун кытта алтыһан, кини тыйыс айыл5атын этинэн-хаанынан билэн а5ыйах ахсааннаах омуктары билиэн билбитэ. Ол да иһин буолуо, а5ыйах ахсааннаах норуоттар иннилэригэр уһулуччулаах үтүө түн учуоттаан, Степан Егоровичка Абыйга, Анаабырга, Өлөөҥҥө, Орто Халыма5а бэйэлэрин улуустарын ытык олохтоо5ун үрдүк аатын биэрбиттэрэ.

Онон Степан Дадаскинов хотугу норуоттар культураларын, олохторун-дьаһахтарын республика5а киэҥник тар5аппыт сырдатааччы диэтэхпитинэ сыыспаппыт буолуо.